

○ Macedonian Square i Skopje. Statuer udstråler normalt noget pompøst eller majestætisk, men når de står for tæt bliver det kitchet og kulisseagtigt. Aleksander den Store i midten af billedet er 22 meter høj og har kostet knapt 10 millioner euro.

Skopje - med en skov af statuer

Skopje, - Nordmakedoniens hovedstad, hvor man blandt andet møder en skov af statuer, et 66 meter højt kors i armeringsjern, en taxachauffør med en fortid i Jönköping og et Mother Teresa museum

AF HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandssavis.dk

Egentlig har vi ikke det store behov for at forlade penthouselejligheden ved søen i Ohrid og bruge de sidste to døgn i Skopje, Nordmakedoniens hovedstad.

Men det hører med at præsentere familien for byen, der er kendetegnet ved en skov af statuer. Før vi rømmer lejligheden holder jeg et kort møde med vores vært Sasho, hvor han fortæller om Unescos krav, hvad angår nybyggeri ved den historiske Ohrid-sø. Der må for eksempel ikke bygges nærmere end 50 meter fra bredden, og det som er opført i strid med reglerne, skal rives ned, men ting tager tid. Især i et korrupt og bureaukratisk land som Nordmakedonien. Han vurderer at der er cirka halvt så mange turister nu i oktober, sammenlignet med sommerens højsæson, og han siger, at vi har været ualmindelig heldige med vejret.

Måske er vi blevet for komfortable, men vi prajer altså den tresæders sorte Mercedes VIP-taxa, som bragte os hertil for otte dage siden,

endnu en gang. Vi har en god følelse af at de 100 euro er godt givet ud. Turen er ganske bjergrig, og efter en god times kørsel møder vi husgavle, der er påmalet den tvehovede albanske ørn, skilte med samme tema og en stor albansk kirkegård. Chaufføren bekræfter at området er albanskindsindet og nævner en borgerkrigslignende situation i 2001, hvor den albanske befolkningsgruppe forsøgte at løsrive sig og slutte sig til Albanien, men blev slået ned af den makedonske hær. Oprøret blev stoppet, da de radikale, som førte an i oprøret, ikke havde base i den brede befolkning, og fordi Nato hurtigt fik sat tropper ind.

○ Meget livagtig Mother Teresa figur i str. 1/1 på museet i Skopje. Hun er næppe over 1,5 meter høj.

Landets albanske befolkningsgruppe på 25 procent blev opfattet som andenrangsborgere på flere måder (og gør til dels stadig), men oprøret var anledning til, at man fik indført sproget samt andre forbedringer af albanernes borgerrettigheder. Når man har mødt så mange hjertelige albanere og nordmakedonere er

det lidt surrealistisk at forestille sig sådan en krise.

Forældreværelset på hotel Koka er uden vinduer. Det vidste vi på forhånd, men det er alligevel en uventet klaustrofobisk oplevelse. Godt det kun er to overnatninger. Jeg havde fået håndslag på, at Artnan, chaufføren fra sidste jeg besøgte Skopje, skulle køre os op til hejsen ved Vodno-bjerget mandag. Imidlertid kører hejsen ikke om mandagen, så i 11. time får jeg arrangeret, at vi kommer afsted, over hals og hoved denne søndag og med en anden chauffør ved navn Nedim, som er omkring de 30. Denne forsøger sig med en sætning på svensk: »Var kommer du ifrån?« kigger han spørgende.

17½ år gammel kom han til Jönköping IF i Sverige som professionel fodboldspiller. Hans far var med på grund af hans unge alder. Da han fyldte 18 fulgte moderen og søsteren. Allerede som 19-årig pådrog han sig så alvorlig en knæskade, at han måtte indstille karrieren definitivt. Få år senere satte han sig ind i en taxa, og der har han så befundet sig lige siden. Således kan en karriere i fodbold også forløbe! Her i eftermiddag spiller sønnen en vigtig kamp, men Nedim kan ikke heppe på ham i dag. Han viser os et sødt billede på mobilen af poden iført en fodboldtrøje med brede sorte og gule striber. Det er da både rørende og smukt.

Hvorfor er vi danskere tilbageholdende med at vise til fremmede, at vi er stolte af vores børn! Måske er det janteloven. Turen i hejsen er dejligt afstressende og udsigten over Skopje er upåklagelig. Da vi når frem er området fyldt med hundredevis af lokale søndagsturister, der nyder medbragt mad og kaffe, eller blot

hænger ud i det gode vejr. Årtusindekorset – Millenium Cross – er langt fra nogen skønhed, når man kommer tæt på. Det ligner armeringsjern i 66 meters højde, der mangler at blive overhældt med cement.

○ 29 pct. af Makedoniens befolkning er muslimsk. Omkring 70 pct. ortodokse kristne.

Aftentur gennem byen forbi et utal af statuer, der alle er rejst i 2014 i forbindelse med et byfornyelsesprojekt. Ifølge de mennesker vi taler med, gik det galt med overfakturering og synderen præsident Gruevski flygtede ud af landet med sin formue for blot et års tid siden, før en retssag evt. kunne dømme ham. De neoklassiske statuer er kitchede og der er alt for mange på for lidt plads, men det er ikke muligt at beskrive den følelse af falsk kulisse, som de minder en om. Det skal opleves. Der er en joke blandt turister, som går ud på hvor mange man kan nå at tælle på begrænset tid.

Nationalmuseet rummer en udstilling med det store jordskælv, der ramte byen tidligt om morgenen 26. juli 1963. På blot 20 sekun-

○ Fru Glass-Køhler får en ræve-stola med stirrende glasøjne og klamme kløer lagt om halsen. Det kommer aldrig til egentlige forhandlinger med sælgeren.

○ Skopjes gamle Bazar, der stammer tilbage fra osmanner-tiden er vældig charmerende.

der blev 1100 blev dræbt, 120.000 blev gjort hjemløse og 80 procent af hovedstadens bygninger blev ødelagt i det dengang økonomisk skrøbeligste medlem af Jugoslavien. Det er hjerteskræende at se de sort/hvide fotografier af skrækslagne mennesker mellem ruinerne af deres huse.

Hotel Koka ligger perfekt placeret mellem den nye bydel og præcis hvor den gamle osmanniske Bazar begynder. Vi får os anbragt på en udendørs restaurant ved navn »Turist«. Tjenerne er modne herrer med glimt i øjet og rigtig god humor. Det lader sig ikke gøre samlet at bruge 150,- kr. incl. drikkevarer uanset hvor mange småretter vi bestiller, - lammekøfte, bagte bønner, grillede auberginer, grøntsager der smager af naturlige grobetingelser.

○ Krydderihandler med stort sortiment. Han garanterer, at de små røde chilier er »maximo« stærke. Det viser sig ikke at være falsk reklame.

I et par omgange kommer romaer forbi for at tigge, men de bliver hurtigt gennet væk af tjenerne. Naboen er en pelsbutik. Vores søn er nærmest besat af dyreskind, siden vi havde et flot rødt ræveskind med hjem fra Rumænien. Fruen bliver udstyret med en død ræv rundt

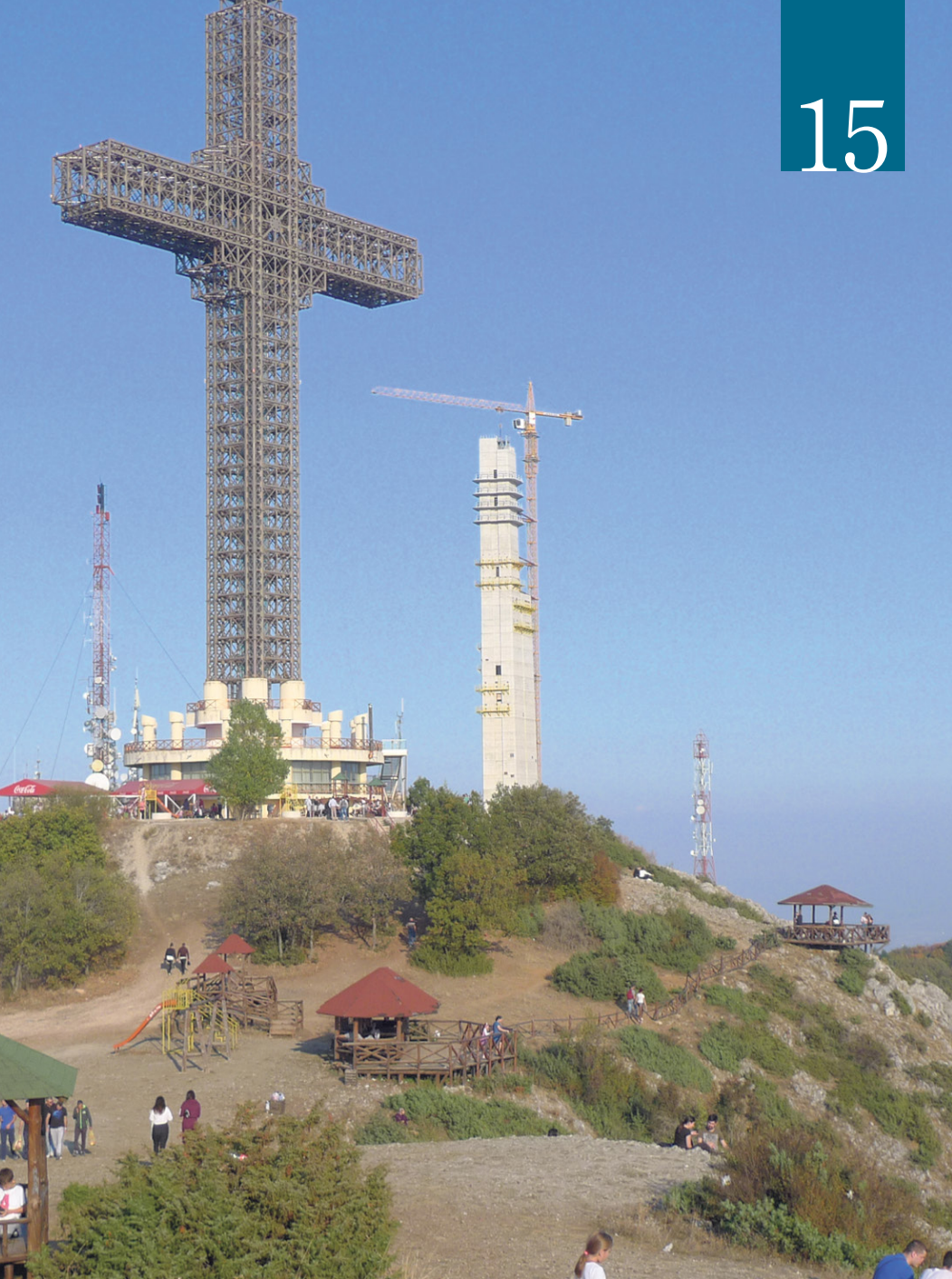
om halsen – en stola med hoved med stirrende tomme glasøjne og klamme kløer. Hun er for høflig til at hive den af, men smiler anstrengt.

Ved et lille udstillingsvindue står vi og beundrer en lille harmonika, en dolcimer en jazzguitar mm. Instrumenterne er dækket af et godt lag støv, så de fremstår i et lidt eventyrligt skær. Inde i det lille værksted sidder en gammel mand og reparerer instrumenter.

Manden, der taler godt engelsk fortæller, at han bygger instrumenter på et værksted andetsteds og her på de 12 - 15 kvadratmeter reparerer han udelukkende. Vi har ikke en ukulele, som skal repareres, men han er supersød, og vi forlader hans værksted meget glade end da vi gik ind.

Vi besøger Mother Teresa Memorial House, som er en underlig blanding af stilarter, - et museum med souvenirbutik der beskriver højdepunkter i hendes liv.

Mother Teresa fødtes i Skopje i 1910. Mine store døtre har været på nettet og fundet indtil flere undersøgelser, der hævder, at hendes gerninger var hykleriske og af hendes bekendte blandt regeringsledere, var flere af tvivlsom karakter, her i blandt Haitis berygtede diktator »Baby Doc« Duvalier. Hendes fattighjem i Indien anklages for at lade folk dø i smerten i stedet for at give dem lindrende medicin. Kritik af Mother Teresas virke er der af gode grunde ikke noget af på museet. Efter at mine to døtre har holdt foredrag om Teresas tvivlsomme gerninger, er det lidt svært at kapere den højstemte atmosfære af ærefrygt, der er lagt op til. Der er en temmelig livagtig model af nonnen placeret foran tre små vinduer som

○ Det 66 meter høje Millenium Cross er pæneste på nogle kilometers afstand. Tæt på ligner det armeringsjern, men udsigten over byen er upåklagelig.

giver et særligt guddommeligt baggrundsllys. I en montre ses dokumentet for Nobels fredspris som hun modtog i Oslo i 1979.

○ Oliven i alle afskygninger. Tomater der smager af sol og sommer og agurker der siger »sprok!« når man knækker dem, gør besøget på grøntsagsmarkedet til en kulinarisk oplevelse.

Vi er også forbi et af byens store markeder for frugt og grønt, kødvarer og billige vietnamesiske sko og tøj og kopier af Fjällräven-rygsække i mindst 12 forskellige farver. Der købes ind til krydderiafdelingen derhjemme. Poser med små røde tørrede chilier der næsten er gratis. »Er de stærke?« spørger jeg. »Maximo!« svarer sælgeren med et overbevisende blik.

Mindst 15 slags oliven, lækker gede/fårefetaost, valnødder og honning. Som en refleks checker vi altid om byttepengene passer, men vi har ikke fået for lidt tilbage én eneste gang under vores ophold. Det ligger simpelthen almindelige mennesker fjernt, at snyde gæster, der besøger deres land. Det samme kan i øvrigt siges om Albanien. Frugt og grønt, der smager af sol og sommer og er dyrket uden brug af kunstgødning og sprøjtemidler. Ikke af ideologiske årsager, men fordi der aldrig har været penge til det og derfor ikke er tradition

